

ANNALES
MUSEI
NATIONALIS
SLOVACI

ZBORNÍK
SLOVENSKÉHO
NÁRODNÉHO
MÚZEA

GEDENKSCHRIFT
FÜR JOZEF PAULÍK
STUDIEN

ZBORNÍK NA PAMIATKU
JOZEFA PAULÍKA
ŠTÚDIE

ANNALES ZBORNÍK
MUSEI SLOVENSKEHO
NATIONALIS NÁRODNÉHO
SLOVACI MÚZEA

ARCHEOLÓGIA SUPPLEMENTUM 9

GEDENKSCHRIFT ZBORNÍK NA PAMIATKU
FÜR JOZEF PAULÍK JOZEFA PAULÍKA
STUDIEN ŠTÚDIE

Bratislava 2015

Slovenské národné múzeum-Archeologické múzeum
Bratislava 2015

ZBORNÍK SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO MÚZEA
ANNALES MUSEI NATIONALIS SLOVACI

ARCHEOLÓGIA
SUPPLEMENTUM 9
ŠTÚDIE

Vedecký redaktor a zostavovateľ
Juraj Bartík

Redakčná rada
PhDr. Juraj Bartík, PhD. (predseda); PhDr. Gertrúda Březinová, CSc.; Mgr. Radoslav Čambal;
PhDr. Beata Egyházy-Jurovská; PhDr. Zdeněk Farkaš, PhD.; PhDr. Matej Ruttkay, CSc.; PhDr. Vladimír Turčan;

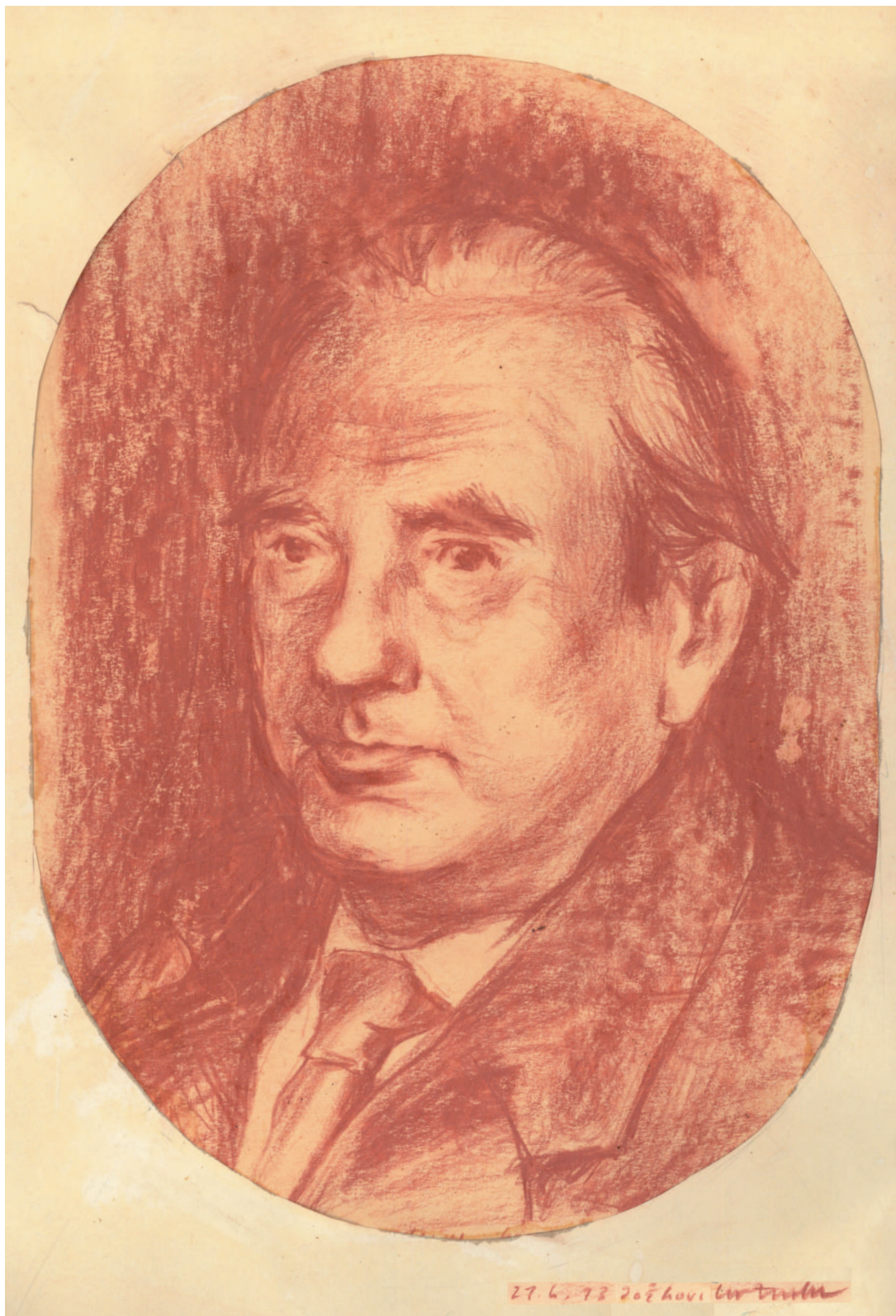
Posudzovatelia
PhDr. Zdeněk Farkaš, PhD; Prof. PhDr. Jozef Bátora, DrSc; PhDr. Juraj Bartík, PhD; Prof. PhDr. Václav Furmánek,
DrSc; Prof. PhDr. Mária Novotná, DrSc; Doc. RNDr. Milan Thurzo, CSc.; Mgr. Radoslav Čambal; PhDr. Gertrúda
Březinová, PhD; PhDr. Susanne Stegmann-Rajtár, CSc.; Doc. PhDr. Vladimír Varsík, CSc.

Grafická úprava: Matúš Lányi
Návrh obálky: Matúš Lányi
Tlač: Dolis, s.r.o.
Neprešlo jazykovou úpravou
Za obsah príspevkov a kvalitu obrazových príloh zodpovedajú autori

Vydalo
Slovenské národné múzeum-Archeologické múzeum, Bratislava 2015

Náklad
400 výtlačkov

© Slovenské národné múzeum-Archeologické múzeum, Bratislava 2015
ISBN 978-80-8060-350-2

PhDr. JOZEF PAULÍK, CSc
30. 3. 1931 – 12. 4. 2013

OBSAH INHALT

- 6 **JURAJ BARTÍK – DAGMAR PÁVOVÁ**
BIBLIOGRAFIA PRÁC JOZEFA PAULÍKA
BIBLIOGRAPHIE VON JOZEF PAULÍK
- 13 **TITUS KOLNÍK**
NAMIESTO NEKROLÓGU NIEKOĽKO OSOBNÝCH SPOMIENOK
PHDR. JOZEF PAULÍK, CSC. (1931-2013)
A FEW PERSONAL MEMORIES IN LIEU OF AN ORBITUARY
PHDR. JOZEF PAULÍK, CSC. (1931 - 2013)
- 17 **BEATA EGYHÁZY-JUROVSKÁ**
PHDR. JOZEF PAULÍK CSC. A SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM
PHDR. JOZEF PAULÍK CSC. AND THE SLOVAK NATIONAL MUSEUM
- 21 **JOZEF BÁTORA**
SILICITOVÉ DÝKY Z PLAVECKÉHO PODHRADIA A DOLNÉHO LOPAŠOVA
SILIZIUM-DOLCHE AUS PLAVECKÉ PODHRADIE UND DOLNÝ LOPAŠOV
- 29 **ZDENĚK FARKAŠ**
TRI MEDENÉ ČEPELE Z ENEOLITU JUHOZÁPADNÉHO SLOVENSKA
DREI KUPFERKLINGEN AUS DEM ÄNEOLITHIKUM DER SÜDWESTLICHEN SLOWAKEI
- 35 **GABRIEL NEVIZÁNSKY – PÉTER PROHÁSZKA**
K POČIATKOM VÝSKUMU EPONYMNEJ LOKALITY MAĎAROVskej KULTÚRY
V ŠEŠŤDESIATYCH ROKOCH 19. STOROČIA
ZU DEN ANFÄNGEN DER FORSCHUNGSAKTIVITÄTEN AUF DER LOKALITÄT
DER MAĎAROVCE-KULTUR IN MAĎAROVCE
- 53 **PAVOL JELÍNEK**
SLADKOVODNÉ LASTÚRNIKY A ICH SYMBOLIKA V MAĎAROVskej KULTÚRE
SÜSSWASSERMUSCHELN, ARTEFAKTE AUS IHNEN UND IHRE SYMBOLIK
IN DER MAĎAROVCE-KULTUR
- 77 **MÁRIA NOVOTNÁ – PETR NOVÁK**
ZERSTÖRTE SIEDLUNG DER MITTELDANUBISCHEN URNENFELDER IN SUCHÁ NAD PARNOU
PORUŠENÉ SÍDLISKO STREDODUNAJSKÝCH POPOLNICOVÝCH POLÍ V SUCHEJ NAD PARNOU
- 91 **JURAJ BARTÍK – RÓBERT BAČA**
BRONZOVÉ MEČE ZO ZÁHORIA
DIE BRONZESCHWERTER AUS ZÁHORIE
- 109 **ETELA STUDENÍKOVÁ**
URNENFELDERZEITLICHES TOTENHAUS IN JANÍKY – DOLNÉ JANÍKY
DOM MŔTVEHO Z OBDOBIA POPOLNICOVÝCH POLÍ V JANÍKOCH – DOLNÝCH JANÍKOCH
- 123 **VLADIMÍR MITÁŠ – DANA MARKOVÁ**
POHANSKÝ HRAD V KOTMANOVEJ V KONTEXTE SÚVEKÝCH HRADÍSK KULTÚRNEHO
KOMPLEXU JUHOVÝCHODNÝCH POPOLNICOVÝCH POLÍ S ROVNAKÝM
A PODOBNÝM TOPONYMOM
PAGAN CASTLE AT KOTMANOVÁ IN THE CONTEXT OF CONTEMPORALY HILL-FORTS
OF THE CULTURAL COMPLEX OF THE SOUTHEASTERN URNFIELDS WITH SAME
AND SIMILAR TOPONYM
- 139 **ILON GÁBOR**
EIN SPÄTBRONZEZEITLICHER TRACHT-DEPOT AUS DER GEMARKUNG VON MÉNFŐCSANAK
(NORDWEST-TRANSDANUBIEN)
DEPOT SÚČASŤI KROJA Z NESKOREJ DOBY BRONZOVEJ Z KATASTRA OBCE MÉNFŐCSANAK
(SEVEROZÁPADNÉ ZADUNAJSKO)
- 155 **LADISLAV VELIAČIK**
DVE POZORUHODNÉ TEPANÉ BRONZOVÉ NÁDOBY
ZWEI BEMERKENSWERTE GETRIEBENE BRONZEGEFÄSSE

- 167 **TIBERIUS BADER**
LANZENSPITZENDARSTELLUNGEN AUF FELSBILDERN IN DER HÖHLE VON NUCU, RUMÄNIEN
(PRÄHISTORISCHE LANZENSPITZEN IN DER IKONOGRAPHIE)
HROTY KOPIJÍ NA SKALNÝCH VYOBRAZENIACH V JASKYNI NUCU, RUMUNSKO
(PRAVEKÉ HROTY KOPIJÍ V IKONOGRAFII)
- 183 **ONDREJ OŽDÁNI**
BRONZOVÝ TERČ Z OBCE KRAVANY NAD DUNAJOM
A BRONZE DISC FROM THE VILLAGE KRAVANY NAD DUNAJOM
- 187 **TOMÁŠ ZACHAR**
BEMERKUNGEN ZUR REKONSTRUKTION EINES JUNGBRONZEZEITLICHES SCHILDES
AUS ZVOLEN – BALKÁN
POZNÁMKY K REKONŠTRUKCII ŠTÍTU Z MLADŠEJ DOBY BRONZOVEJ
ZO ZVOLENA-BALKÁNU
- 199 **ŠEFČÁKOVÁ ALENA**
PRAVEKÉ RITUÁLNE MASKY Z EUDSKÝCH LEBIEK:
NÁLEZ Z BRATISLAVY-DEVÍNA NA SLOVENSKU
URZEITLICHE RITUELLE MASKEN AUS MENSCHLICHEN SCHÄDELN:
FUND AUS BRATISLAVA-DEVÍN (SLOWAKEI)
- 211 **RADOSLAV ČAMBAL**
ŽELEZNÉ PREDMETY Z NESKOREJ DOBY BRONZOVEJ A STARŠEJ DOBY ŽELEZNEJ
Z ČVIRIGOVCA
EISERNE GEGENSTÄNDE AUS DER SPÄTEN BRONZEZEIT UND DER ÄLTEREN EISENZEIT
AUS ČVIRIGOVEC
- 221 **JÚLIUS VAVÁK**
LOŤKOVITÁ SPONA Z VÝŠINNÉHO SÍDLISKA VO SVÄTOM JURE
(K OTÁZKE VÝSKYTU SPŇN S PRIEČNOU LIŠTOU)
KAHNFIBEL AUS DER HÖHENSIEDLUNG IN SVÄTÝ JUR
- 229 **EVA ĎURKOVIČOVÁ**
TOPOGRAFICKÉ POZNATKY O MIKROREGIÓNOCH V OKOLÍ DNEŠNEJ BRATISLAVY A ŠOPRONE
V STARŠEJ DOBE ŽELEZNEJ
TOPOGRAPHISCHE ERKENNTNISSE AUS DEN MIKROREGIONEN IN DER UMGEBUNG
DES HEUTIGEN BRATISLAVA UND SOPRON IN DER ÄLTEREN EISENZEIT
- 255 **GERTRÚDA BŘEZINOVÁ – MICHAL CHEBEN – MATEJ RUTTKAY – MAREK VOJTEČEK**
DVE SÍDLISKÁ Z DOBY LATÉNSKEJ V HORNOM POŽITAVÍ
ZWEI SIEDLUNGEN AUS DER LA TÈNE ZEIT IN DER OBEREN FLUSSLANDSCHAFT VON ŽITAVA
- 275 **VLADIMÍR TURČAN**
ANTROPOMORFNÁ GERMÁNSKA PLASTIKA Z TRNAVY
ANTRHROPOMORPHE GERMANISCHE PLASTIK AUS TRNAVA
- 281 **IGOR BAZOVSKÝ**
RÍMSKA DOLABRA VYBAGROVANÁ Z DUNAJA
RÖMISCHE DOLABRAE AUS DER DONAU
- 285 **KATARÍNA HARMADYOVÁ**
VÝSKUM V KRYPTE KOSTOLA V BRATISLAVE-DEVÍNE
AUSGRABUNG IN DER KRYPTA VON KIRCHE DES HL. KREUZES IN BRATISLAVA-DEVÍN
- 294 SKRATKY PERIODÍK A EDÍCIÍ

BIBLIOGRAFIA PRÁC JOZEFA PAULÍKA BIBLIOGRAPHIE VON JOZEF PAULÍK

JURAJ BARTÍK – DAGMAR PÁVOVÁ

1952

1. E. Molnár: A magyar társadalom története az öskortól az Árpádkorig. Budapest 1949. Arch. Rozhledy 4, 1952, 78 (rec.).

1953

2. L. Barkóczi: Brigetio. Budapest 1951. Arch. Rozhledy 5, 1953, 105-106 (rec.).

1954

3. Výskum halštatskej a halštatsko-laténskej osady v Seredi. Arch. Rozhledy 6, 1954, 306-311, 416, 425.

1955

4. Osada z doby železnej. PaS 4, 1955, 423-424.

5. Kostoná industria z mladohalštatskej osady pri Seredi. Arch. Rozhledy 7, 1955, 447-449, 470, 559, 564.

6. Halštatská a halštatsko-laténska osada pri Seredi. Slov. Arch. 3, 1955, 135-194.

7. France Staré: Ilirské nájdbje železne dobe v Ljubljani. Eubřana 1954. Slov. Arch. 3, 1955, 324-325 (rec.).

1956

8. Juhozápadné Slovensko v mladšej dobe halštatskej. Slov. Arch. 4, 1956, 177-212.

9. Príspevok k osídleniu juhozápadného Slovenska v mladšej dobe halštatskej. Referáty. Liblice 1956, 47-50. Rotaprint.

1957

10. Halštatsko-laténske osídlenie Mačianskych vrškov pri Seredi. Arch. Rozhledy 9, 1957, 484, 795, 801-806.

11. Záchraný výskum na neolitickom sídlisku v Borovciach pri Piešťanoch. Slov. Arch. 5, 1957, 271-306. (spoluautor T. Kolník)

12. Skýtsko-halštatská chata v Dvoroch nad Žitavou. Štud. Zvesti AÚ SAV 2, 1957, 78-81.

1958

13. Výskum na pieskovisku v Hurbanove. Arch. Rozhledy 10, 1958, 481-487, 497-498.

14. Stredoveké chaty v Chotíne. Slov. Arch. 6, 1958, 223-235. (spoluautor E. Rejholec)

15. Nové hrobové nálezy z mladšej doby halštatskej na juhozápadnom Slovensku. Slov. Arch. 6, 1958, 361-379.

1959

16. Neolitické nálezy v Kopčanoch, okres Michalovce. Arch. Rozhledy 11, 1959, 785-787, 806, 810. (spoluautor J. Vízdal)

17. Nález polozemnice v Horných Lefantovciach. Arch. Rozhledy 11, 1959, s. 495-496, 509, 513-522.

18. Ružicové spony zo Slovenska. Slov. Arch. 7, 1959, 328-362.

19. Žiarové pohrebisko z mladšej doby bronzovej v Chotíne. Dějiny a současnost 4, 1959, 36-37.

20. Neznáme poklady Považia. PaS. 8, 1959, č. 23, 24-26. (spoluautor T. Kolník)

21. Halštatsko-laténske osídlenie „Hrádku“ v Michalovciach. Štud. Zvesti AÚ SAV 3, 1959, 177-180.

22. Mladohalštatská zemnica v Bučanoch. Štud. Zvesti AÚ SAV 3, 1959, 146-147.

23. K otázke vzniku a vývoja velatickej kultúry na juhozápadnom Slovensku. Referáty. Liblice 1959, II. časť, 47-56.

24. Nález mladohalštatskej mohyly v Malej nad Hronom, okres Štúrovo. Arch. Rozhledy 11, 1959, 796-800, 810-811, 817-818.

25. Nové nálezy z „Hradíšť“ pri Pobedime. Štud. Zvesti AÚ SAV 3, 1959, 153-156. (spoluautorka D. Bialeková)

26. Pokračovanie výskumu v Očkove. Štud. Zvesti AÚ SAV 3, 1959, 180-183. (spoluautor T. Kolník)

27. Čachtice v praveku (Súpis archeologickej zbierky v Čachticiach). Štud. Zvesti AÚ SAV 3, 1959, 87-114. (spoluautor T. Kolník)

1960

28. Loďkovité spony z Abrahámu na Slovensku. Arch. Rozhledy 12, 1960, 330-336, 348.

29. K problematike mladšej doby bronzovej na juhozápadnom Slovensku. Arch. Rozhledy 12, 1960, 408-427.

30. Stephan Foltini: Velemszentvid ein urzeitliches Kulturzentrum in Mitteleuropa. Slov. Arch. 8, 1960, 286-288 (rec.).

31. Výskum mohyly v Čake v rokoch 1950-51. Slov. Arch. 8, 1960, 60-124. (spoluautor A. Točík)

1961

32. Velatická mohyla v Očkove (Príspevok k problematike pohrebného rítu stredodunajskej kultúrnej oblasti v mladšej dobe bronzovej). Referáty. Liblice 1961, 25.

33. Patriarchálne rodové zriadenie. In: Dejiny Slovenska I. Bratislava 1961, 40-50. (spoluautor A. Točík)

34. Hlinená cista z Abrahámu. Štud. Zvesti AÚ SAV 6, 1961, 241-243.

35. Ďalšie hrobové nálezy zo Serede. Štud. Zvesti AÚ SAV 6, 1961, 243-244.

36. Tisícročné šperky. PaS 10, 1961, č. 17, 26-27.

1962

37. Das Velatice-Baierdorfer Hügelgrab in Očkov. Slov. Arch. 10, 1962, 5-96.
38. Príspevok k problematike stredného Slovenska v mladšej dobe bronzovej. Sborník Československé Společnosti Arch. 2, 1962, 113-139.
39. Život a umenie doby železnej na Slovensku. Bratislava 1962. (spoluautori M. Novotná a B. Benadík)
40. Turci pri Nových Zámkoch. PaS 11, 1962, č. 19. (spoluautor T. Kolník)
41. Nepísaná história. PaS 11, 1962, č. 22, 7-11.
42. Za prejavmi monumentálnej architektúry na Slovensku. Krásy Slovenska 39, 1962, 310-311.
43. Kniežacie mohyly na Slovensku. Svet vedy 9, 1962, 607-611.
44. Čakanské pohrebisko v Marcelovej. Štud. Zvesti AÚ SAV 9, 1962, 99-108.
45. Hlinený mesiacovitý idol z Križovian nad Dudváhom. Štud. Zvesti AÚ SAV 9, 1962, 100-116.
46. Nový bronzový meč typu Riegeesee zo Slovenska. Štud. Zvesti AÚ SAV 9, 1962, 117-118.
47. Bronzový halštatský meč z Trakovíc. Štud. Zvesti AÚ SAV 9, 1962, 119-122.
48. Nový hromadný nález pazúrikových čepelí na Slovensku. Štud. Zvesti AÚ SAV 9, 1962, 263-265.
49. Mazanica s plastickou výzdobou v dobe bronzovej na Slovensku. Štud. Zvesti AÚ SAV 10, 1962, 27-57.
50. Dva nové bronzové meče s jazykovitou rukoväťou na Slovensku. Štud. Zvesti AÚ SAV 10, 1962, s. 58-64.
51. Chata zo staršej doby železnej v Križovianoch nad Dudváhom. Štud. Zvesti AÚ SAV 10, 1962, 65-76.
52. Starší nález bronzového noža z Banky. Štud. Zvesti AÚ SAV 10, 1962, 119-120.
53. Nález hrivien v Rastislaviciach. Štud. Zvesti AÚ SAV 10, 1962, 121-124.
54. Velaticko-baierdorfská mohyla v Očkove pri Piešťanoch. Arch. Rozhledy 14, 1962, 327-328, 336-340, 369.
55. Müller-Karpe, H: Beiträge zur Chronologie der Urnenfelderzeit nördlich und südlich der Alpen I, II. Berlin 1959. Slov. Arch. 10, 1962, 477-480 (rec.).

1963

56. K problematike čakanskej kultúry v Karpatskej kotline. Slov. Arch. 11, 1963, 269-338.
57. K problematike mladšej doby bronzovej na Slovensku. Referáty. Liblice 1963, I. časť, 88-94. (spoluautorka Z. Pivovarová)
58. Zlato v našom praveku. PaS 12, 1963, č. 17, 36-39.
59. Kromer, K.: Brezje. Halštatske mogile z Brezij pri Trebelnem. Ljubljana 1959. Slov. Arch. 11, 1963, 261-262 (rec.).

1964

60. Význam severných „popolnicových“ polí pre vnútrokarpatský vývoj. Štud. Zvesti AÚ SAV 13, 1964, 163-184.
61. Na návšteve v pravekom dome. PaS 13, 1964, č. 19, 35-39.

1965

62. Súpis medených a bronzových predmetov v Okresnom vlastivednom múzeu v Rimavskej Sobote. Štud. Zvesti AÚ SAV 15, 1965, 35-85.
63. Nález štítových puklíc z mladšej doby bronzovej vo Zvolene. Štud. Zvesti AÚ SAV 15, 1965, 17-32.
64. Hromadný nález bronzov v Brvništi na severnom Slovensku. Arch. Rozhledy 17, 1965, 338-342.
65. „Čínsky múr“ na Slovensku. Krásy Slovenska 42, 1965, 88-89.
66. Kto zakopal poklad? PaS 14, 1965, č. 1, 30-32. (spoluautor Š. Blaho)
67. Nálunk is találtk szoliduszokat. Természet és társadalom 5, 1965, č. 2, 30-32. (spoluautor Š. Blaho)
68. Húni – Attila – Slovensko. Svet vedy 12, 1965, č. 2, 69-73.

1966

69. Pohľady do minulosti Považia. Mohyla z mladšej doby bronzovej a pohrebisko z doby rímskej v Očkove. Bratislava – Trenčín 1966. (spoluautor T. Kolník)
70. Stredná doba bronzová. Mladšia doba bronzová. Staršia doba železná. In.: Pravek východného Slovenska. Malá monografia východného Slovenska VIII/1, Košice 1966, 112-147.
71. Mohyla čakanskej kultúry v Kolte. Slov. Arch. 14, 1966, 357-396.
72. La Slovaquie pendant le bronze récent et le premier âge du fer. Investigation archéologiques en Tschécoslovaquie. Prague 1966, 277-280.
73. Praveké zbrane na území Slovenska. Svet vedy 15, 1966, č. 6, 334-340.
74. Armas prehistoricas en Eslovaquia. Panorama de la ciencia. Bohemia, Habana, December 1966.

1967

75. Archeologická prírodná rezervácia v Očkove, okr. Trenčín. Múzeum (Bratislava) 12-4, 1967, 15-19.
76. Diskrétnosti. Rozlet 4, 1967, č. 1, 26.

1968

77. K problematike východného Slovenska v mladšej dobe bronzovej. Zbor. SNM 62, Hist. 8, 1968, 3-43.
78. Príspevok k problematike výzbroje a výstroja bojovníkov v mladšej dobe bronzovej. Múzeum (Bratislava) 13-4, 1968, 252-255.
79. Na úsvite našich dejín. PaS 17, 1968, č. 1, 6-10.

1969

80. Maďarsko-slovenský archeologický slovník. Vysokoškolské učebné texty. Bratislava 1969 (rotaprint).
81. Mohyla z mladšej doby bronzovej v Lužanoch. Zbor. SNM 63, Hist. 9, 3-51.
82. Kultový život a jeho hmotné prejavy v mladšej dobe bronzovej na Slovensku. Múzeum (Bratislava) 14-3, 1969, 141-144.
83. Archeológia a hračky. PaS 18, 1969, č. 19, 44-48.

1970

84. Najstaršie hromadné nálezy železných predmetov na Slovensku. Zbor. SNM 64, Hist. 10, 1970, 25-83.
85. Predbežné výsledky výskumu keltského oppida v Plaveckom Podhradí. Arch. Rozhledy 22, 1970, 544-555.
86. Panzer der jüngeren Bronzezeit aus der Slowakei. 49. Ber. RKG 1968, Berlin 1970, 41-61.
87. Pohrebný rítus v mladšej dobe bronzovej vo svetle nových archeologických výskumov. Múzeum (Bratislava) 15-2, 1970, 95-97.

1971

88. Spindlersfeldské spony na Slovensku. Zbor. SNM 65, Hist. 11, 1971, 25-47. (spoluautor B. Chropovský)
89. Kultový nález na hradisku z mladšej doby bronzovej v Plaveckom Podhradí. Musaica 11, 1971, 31-40.
90. Čakanská kultúra na Slovensku. Zprávy Československé Společnosti Arch. 13, 1971, č. 5, 79-90.
91. Keltské oppidum Pohanská v Plaveckom Podhradí. Zbor. SNM 65, Hist. 11, 1971, 49-63.
92. Keltische oppidum Pohanská bei Plavecké Podhradie. Arch. Rozhledy 23, 1971, 325.

1972

93. Hromadný nález bronzových predmetov z Dolných Janík, okres Bratislava-vidiek. Zbor. SNM 66, Hist. 12, 1972, 5-34.
94. Velatická kultúra na Slovensku. Zprávy Československé Společnosti Arch. 14, 1972, č. 1-2, 1-28.
95. Výstava „Umenie starých Čibčov na Bratislavskom hrade.“ Múzeum (Bratislava) 17-4, 1972, 258-259.

1973

96. Hlinené prاسleny na keltskom opide Pohanská v Plaveckom Podhradí. Zbor. SNM 67, Hist. 13, 1973, 31-60.

1974

97. Jama z mladšej doby bronzovej v Ivanke pri Nitre. Zbor. SNM 68, Hist. 14, 1974, 33-44.
98. K významu mohýl z mladšej doby bronzovej v pravekom vývoji Slovenska. Slov. Arch. 22, 1974, 78-81.
99. Výskum Archeologického ústavu Slovenského národného múzea v rokoch 1972-1973 v Palárikove. Múzeum (Bratislava) 19-1, 1974, 41-44.

1975

100. K začiatkom staršej doby železnej na juhozápadnom Slovensku. Zbor. SNM 69, Hist. 15, 1975, 19-53.
101. Kultový objekt a hroby z doby laténskej v Palárikove. Slov. Arch. 23, 1975, 283-332. (spoluautor L. Zachar)
102. K výskumu mohýl mladšej doby bronzovej na Slovensku. Múzeum (Bratislava) 20-4, 1975, 230-234.
103. Výskum mohýl z mladšej doby bronzovej v Dedínke. AVANS 1974/1975, 72-73.
104. Ein Grabhügel der Čaka-Kultur von Dedinka. Jahresber. Inst. Vorgesch. Frankfurt a. M. 1975, 57-59.
105. Mohyly na Slovensku. Smena na nedeľu 10, 1975, č. 44, 4; č. 45, 4.
106. Zločinnosť v našom praveku. Bezpečnosť. Ústredný časopis federálneho ministerstva vnútra. Ročník 29-18, 1975, 3, 6.

1976

107. Keltské hradisko Pohanská v Plaveckom Podhradí. Bratislava 1976.
108. Dve nové mohyly z mladšej doby bronzovej na juhozápadnom Slovensku. Arch. Rozhledy 28, 1976, 369-373.
109. Neolitické osídlenie v Palárikove. AVANS 1975/1976, 175-176.
110. Slovanské pohrebisko v Tvrdošovciach. AVANS 1975/1976, 176-177.

1977

111. Premlčané zločiny. Smena na nedeľu 12, 1977, č. 35, 4; č. 36, 4.
112. Výskum slovanského pohrebiska v Tvrdošovciach. Múzeum (Bratislava) 22-1, 1977, 60.

1978

113. Mladšia doba bronzová a staršia doba železná. In: Slovensko, Dejiny. Bratislava 1978, 78-102.
114. Veľkomoravské pohrebisko v Tvrdošovciach. Zbor. SNM 72, Hist. 18, 1978, 83-121. (spoluautorka L. Kraskovská)
115. Jungbronzezeitliche Hügelgräber in der Südwestslowakei. Forschungsberichte zur Ur- und Frühgeschichte 10, Wien, 1978, 44-46.
116. Výskumy mohýl z mladšej doby bronzovej vo Veľkých Ripňanoch. AVANS 1977/1978, 189-192.

1979

117. Mohyla z mladšej doby bronzovej a kostrové pohrebisko z 11. storočia v Čápure. Slov. Arch. 28, 1979, 87-124. (spoluautor A. Točík)
118. Hlinené klenotnice. Elektron 1979, č. 9, 41-44.
119. Bez úsmevu zvečnená. Slovenka 31, 1979, č. 26, 14-15.

120. Kult slnka pod Tatrami. PaS 28, 1979, č. 11, 52-56.
121. Napkultusz a Tatra alatt. Természet és társadalom 19-6, 1979, 44-48.
122. Príspevok k rozboru keramiky na pohrebiskách z mladšej doby bronzovej. Zbor. SNM 73, Hist. 19, 1979, 13-20.
- 1980
123. Praveké umenie na Slovensku. Bratislava 1980.
124. Prähistorische Kunst in der Slowakei. Bratislava 1980.
125. Archeologický výskum vo Veľkých Ripňanoch. AVANS 1978/1980, 203-206.
126. Zisťovací výskum v Bratislave-Karlovej Vsi. AVANS 1979/1980, 159-160.
127. Zisťovací výskum v Hradišti pod Vrátnom. AVANS 1979/1980,
128. Slovenská Iliada. PaS 29-21, 1980, 52-57.
- 1981
129. Začiatky hlinenej plastiky na Slovensku. ARS 77, 10-20.
130. Zisťovací archeologický výskum v Dedinke. AVANS 1980/1981, 218-219.
131. A szlovák Iliász. In: Természet és társadalom, 21-1, 42-47.
- 1982
132. Hromadný nález sitnianskeho typu z Očovej, okr. Zvolen. Zbor. SNM 76, Hist. 22, 19-27.
133. Zisťovací výskum opevnenej osady čačianskej kultúry v Ipeľskom Sokolci. AVANS 1981/1982, 217-218.
- 1983
134. Osada z doby bronzovej v Pobedime. Bratislava. (spoluautor E. Studeníková)
135. Mohyla čačianskej kultúry v Dedinke, okres Nové Zámky. Zbor. SNM 77, Hist. 23, 31-61.
136. Postavenie eponymnej mohyly v Čake vo svetle nových poznatkov o výskume mohýl. Štud. Zvesti AÚ SAV 20, 79-85.
137. Príspevok k vystihnútiu niektorých sídliskových zákonitostí v mladšej dobe bronzovej. Sborník Prací Fil. Fak. Brno E-28, 291-298.
138. Doplnovací výskum mohyly v Šuranoch. AVANS 1982/1983, 195.
139. Druhý rok výskumu opevnenej čačianskej osady v Ipeľskom Sokolci. AVANS 1982/1983, 73.
140. Nález podkovy v Bratislave. AVANS 1982/1983, 196-197.
141. Osídlenie z mladšej doby bronzovej v Salke. AVANS 1982/1983, 197-198.
142. Praveké ostrovné osady v Bielovciach. AVANS 1982/1983, 198.
- 1984
143. Čačianska mohyla v Dedinke, okres Nové Zámky (II). Zbor. SNM 78, Hist. 24, 27-46.
144. Bronzový diadém z Dedinky, okres Nové Zámky. Zborník prác Ľudmile Kraskovskej k životnému jubileu. Bratislava, 39-47.
145. Ďalší rok výskumu v Ipeľskom Sokolci. AVANS 1983/1984, 173-174.
146. Významný mladopaleolitický nález v Salke. AVANS 1983/1984, 175.
- 1985
147. Posledný rok výskumu na opevnenej výšinej osade čačianskej kultúry v Ipeľskom Sokolci. AVANS 1984/1985, 184-188.
148. Čačianska mohyla v Dedinke, okres Nové Zámky (III). Zbor. SNM 79, Hist. 25, 37-50.
- 1986
149. Čačianska mohyla v Dedinke, okres Nové Zámky (IV). Zbor. SNM 80. Hist. 26, 69-106.
150. Sonda do praveku (Praveká dedina pod Vysokými Tatrami). Ozveny histórie – Vlastivedná príloha Podtatranských novín, 12-2.
151. Novotný B. a kol.: Encyklopédia archeológie, Bratislava 1986, 20 hesiel.
- 1987
152. Výskum velatického hradiska v Marianke. AVANS 1986/1987, 84.
153. Praveké hradisko v Malých Karpatoch. Krásy Slovenska.
154. Z muzeálnych zbierok. Nástenný kalendár na rok 1987.
155. Kult vody. PaS 36, 33-36.
156. A víz oskori kultusza. Természet és társadalom 27, 59-63.
- 1988
157. Druhý rok výskumu v Marianke. AVANS 1987/1988, 107.
158. K bojovníckemu výstroju v mladšej dobe bronzovej. Zbor. SNM 82, Hist. 28, 11-25.
- 1989
159. Neskoroeolitická mohyla v Šuranoch, okr. Nové Zámky, Arch. Rozhľedy, 41, 368-378. (spoluautorka M. Novotná)
160. Očkov – archeologická prírodná rezervácia. Osvetová práca, 8, 37-38.
161. Plavecké Podhradie - vrch Pohanská. Osvetová práca, 12, 35-36.
162. Zlato z praveku Slovenska. PaS 12, 56-58.
163. Dórovia na Slovensku? Nedeľná Pravda, 15. 9. 1989.

1990

- 164. Výskum protitureckej opevnenej polohy v Palárikove. Zbor. SNM. 84, Hist. 30, 85-105.
- 165. Mladopaleolitické sídlisko v Salke. Arch.Rozhledy 42, 13-21. (spoluautor J. Hromada)
- 166. Mohyly z mladšej doby bronzovej na Slovensku. Sprievodca po výstave. Bratislava.
- 167. Ďalší rok výskumu v Marianke. AVANS 1988/1990, 134-135.
- 168. Dedinka - nálezisko svetového významu. In: Osvetová práca 14, 36-37.
- 169. Mohyla v Čake a čakanská kultúra. In: Osvetová práca 14.
- 170. Ženský odev v mladšej dobe bronzovej vo svetle archeologických výskumov. Múzeum (Bratislava), 35-4, 19-23.
- 171. Pyramídy na Slovensku. Kam v Bratislave 8, 28-29.

1991

- 172. Doc.Dr. Mária Novotná, DrSc. jubiluje. Múzeum (Bratislava) 36-3, 73.
- 173. Životné jubileum PhDr. Magdy Pichlerovej, CSc. Múzeum (Bratislava) 36-4, 73-74.
- 174. Výskumu v Mariánke. AVANS 1988/1991, 78-79.

1992

- 175. Osada čakanskej kultúry v Dedinke. Siedlung der Čaka-Kultur in Dedinka, Bezirk Nové Zámky. Zbor. SNM 86, Arch. 2, 45-66.
- 176. Počiatky starovekých Olympijských hier. The Beginnings of the Ancient Olympic Games. Pamiatky a múzeá 1992-4, 4-5.
- 177. Pokračovanie výskumu v Marianke. AVANS 1989, 86.

1993

- 178. Nález pozlátenej hlinenej nádoby v očkovskej mohyle. Fund eines vergoldeten Tongefäßes aus einem Hügelgrab in Očkov. Zbor. SNM 87, Arch. 3, 21-28.
- 179. Polozemnica na Mačianskych vrškoch pri Seredi. Junghallstattzeitliche Hütte von Mačianske vršky bei Sered'. Zbor. SNM 87, Arch. 3, 29-31.
- 180. Ženský hrob v Dedinke. Woman's Grave at Dedinka. Pamiatky a múzeá 1993-3, 4-5.
- 181. Bronzom kované dejiny. Bratislava.
- 182. Výstavy stredovekých kachlíc. Múzeum (Bratislava) 38-4, 40-41.
- 183. Výstava Ej, kade ja chodieval... Múzeum (Bratislava) 33-3, 42.
- 184. Výsledky doplnkového výskumu na mohyle v Očkove. AVANS 1992/1993, 105-106.

1994

- 185. Velatická mohyla v Očkove. Das Velatice Hügelgrab in Očkov. Zbor. SNM 88, Arch. 4, 17-24.
- 186. Výstava Poklady Pohanskej. Múzeum (Bratislava) 39-3, 34.
- 187. Turci na Slovensku. Múzeum (Bratislava) 39-4, 29-30.

1996

- 188. Železný nôž z Marianky. Das eiserne Messer aus Marianka. Zbor. SNM 90, Arch. 6, 43-56.
- 189. Venované PhDr. Levovi Zacharovi. Zbor. SNM 90, Arch 6, 5. (spoluautorka B. Egyházy-Jurovská)

1999

- 190. Nález hlinenej vtáčeľ loďky v Dvorníkoch-Posádke. I. Der Fund einer tönernen Vogelbarke in Dvorníky-Posádka I. Zbor. SNM 93, Arch. 9, 29-54.

2000

- 191. Počiatky osídlenia devínskeho hradiska v mladšej dobe bronzovej. Slov. Arch. 48, 2000, 37-86. (spoluautorka V. Plachá)
- 192. Nález hlinenej vtáčeľ loďky v Dvorníkoch-Posádke II. Der Fund einer tönernen Vogelbarke in Dvorníky-Posádka II. Zbor. SNM 94, Arch. 10, 29-60.
- 193. Devínske hradisko – kultové centrum v praveku. Die Burgstätte Devín – ein prähistorisches Kultzentrum. Bratislava. Spisy MM XII, 21-36. (spoluautorka V. Plachá)
- 194. Doklady pravekého bojovníctva na Devínskom hradisku. Múzeum (Bratislava) 46-1, 4-7.
- 195. Nález polotovaru kultovej masky z ľudskej lebky z Devína. Múzeum (Bratislava), 46-2, 1-4. (spoluautorka V. Plachá)
- 196. Praveký odev vo svetle nálezov na devínskom hradisku. Múzeum (Bratislava) 46-3, 1-6. (spoluautorka V. Plachá)
- 197. Nález hlinenej hlavičky koňa. Nový unikátny nález na devínskom hradisku. (Bratislava) 46-4, 1-4. (spoluautorka V. Plachá)

2001

- 198. Nález hlinenej vtáčeľ loďky v Dvorníkoch-Posádke. III. Der Fund einer tönernen Vogelbarke in Dvorníky-Posádka III. Zbor. SNM 95, Arch. 11, 9-72.
- 199. Výnimočný archeologický nález na devínskom hradisku – bronzový diadém. Múzeum (Bratislava) 47-1, 1-3. (spoluautorka V. Plachá)
- 200. Kostoná industria v praveku na devínskom hradisku. Múzeum (Bratislava) 47-2, 1-3. (spoluautorka V. Plachá)
- 201. 10 rokov Zborníka SNM Archeológia. In: Múzeum (Bratislava) 47-4, 41.
- 202. Bronziarstvo v praveku na devínskom hrade. Bratislava. Spisy MM XIII, 45-56. (spoluautorka V. Plachá)
- 203. Výstava Pamätník plynúceho času. Múzeum (Bratislava) 47-2, 38.

2002

204. Príspevok ku kultu doby bronzovej I. Ein Beitrag zum Kultwesen der Bronzezeit I. Zbor. SNM 96, Arch. 12, 7-16.
205. Akropola devínskeho hradiska po zániku starobronzovej civilizácie. Múzeum (Bratislava) 48-3, 1-2. (spoluautorka V. Plachá)
206. Velatické opevnenie devínskeho hradiska. Múzeum (Bratislava) 48-4, 1-2. (spoluautorka V. Plachá)
207. Der Bronzehortfund aus Bratislava-Rusovce. Anodos 2/2002, 277-294. (spoluautori J. Schmidtová; P. Baxa)
208. Zásobnicová jama z mladšej bronzovej doby na devínskom hradisku. Bratislava. Spisy MM XIV, 7-14. (spoluautorka V. Plachá)
209. Slncový kôň z Devína. Historická revue 13-4, 2002 26-27. (spoluautorka V. Plachá)

2003

210. Príspevok ku kultu doby bronzovej II. Ein Beitrag zum Kultwesen der Bronzezeit II. Zbor. SNM 97, Arch. 13, 35-92.
211. K bojovníckemu výstroju z doby bronzovej v Karpatskej kotline. Musica XXIV, 15-37.
212. Kultový objekt z mladšej doby bronzovej na devínskom hradisku. Bratislava. Spisy MM XV, 9-18. (spoluautorka V. Plachá)
213. Opevnenie devínskeho hradiska v neskoršej bronzovej dobe. Múzeum (Bratislava) 49-1, 1-4. (spoluautorka V. Plachá)
214. Nový unikátny nález na devínskom hradisku. Múzeum (Bratislava) 49-2, 1-4. (spoluautorka K. Harmadyová)
215. Další nález kultového rázu z Devína. Múzeum (Bratislava) 49-3, 1-3. (spoluautorka K. Harmadyová)
216. Kultová šálka z devínskeho hradiska. Múzeum (Bratislava) 49-4, 1-3. (spoluautorka K. Harmadyová)

2004

217. Archeologický výskum na Pohanskej v Plaveckom Podhradí v roku 1990. Pamiatke Leva Zachara. Archäologische Forschung auf Pohanská in Plavecké Podhradie im Jahre 1990. Dem Andenken von Lev Zachar. Zbor. SNM 98, Arch. 14, 43-66. (spoluautorka K. Tomčíková)
218. Prilba alebo kultový závesok? Zvláštny nález z devínskeho hradiska. Múzeum (Bratislava) 50-1, 1-3. (spoluautorka K. Harmadyová)
219. Starobronzová kultová obeta na devínskom hradisku. Múzeum (Bratislava) 50-2, 1-2. (spoluautorka K. Harmadyová)
220. Devín v praveku. Malá vlastivedná knižnica. Komárno. (spoluautorka V. Plachá)

2005

221. Další hromadný nález železných predmetov v Plaveckom Podhradí. Slov. Arch. 53, 2005, 85-122.

2006

222. Archeologický výskum na Pohanskej v Plaveckom Podhradí roku 1990 – 2. časť. Archäologische Forschung auf Pohanská in Plavecké Podhradie im Jahre 1990 – 2. Teil. Zbor. SNM 100, Arch. 16, 2006, 73-106. (spoluautorka K. Tomčíková)

NAMIESTO NEKROLÓGU NIEKOĽKO OSOBNÝCH SPOMIENOK

PhDr. Jozef Paulík, CSc. (1931 - 2013)

TITUS KOLNÍK

Počas zjazdu slovenských archeológov v Nitre dňa 10.4.2013 som sa od kolegu Z. Farkaša dozvedel, že bol v nemocnici navštíviť chorého Jožka Paulíka a od ošetrojúceho lekára počul nepriaznivú prognózu, že jeho dni sú už spočítané. Už predtým som mal nedobrá predtuchu. Keď som sa mu na jeho marcové 82. narodeniny pokúšal zavolať, zablahoželať mu a vysloviť nádej, že my duchom mladí osemdesiatnici tu ešte chvíľu pobudneme, už nezdvihol telefón. Posledné dva či tri roky som bol s Jozefom Paulíkom v kontakte totiž iba telefonicky, na Vianoce alebo na jeho narodeniny. Smutnú správu o skone Jožka Paulíka, príslušníka zakladateľskej generácie Archeologického ústavu SAV v Nitre, sme sa dopyčuli už v nasledujúci pondelok, 15. apríla.

Oficiálne, iba na faktografickú stránku zamerané nekrológy nečítam rád. Veď úmrtím kolegu z nášho života definitívne odchádza nie človek – milión, ale individuum s nezameniteľným osudom. Vždy uvítam, ak sa v nekrológu objaví aj záblesk toho, čím bol zosnulý jedinečný, neopakovateľný. A Jozef Paulík bol v slovenskej archeológii fenomén, výnimočný odborník, obdarený nielen mimoriadnym talentom, ale aj nedostihný, povedal by som bohémsky par excellence.

Jozef Paulík sa narodil 30. 3. 1931 v slovenskej obci Sósokút pri Budapešti. Jeho rodičia sa krátko po 2. svetovej vojne v rámci tzv. reslovakizácie rozhodli vrátiť do vlasti predkov. V Maďarsku patrili medzi majetných vinohradníkov, preto mali na Slovensku nárok na primeranú majetkovú kompenzáciu. Dostali pridelený dom po nemeckých vystaňovalcoch v Bratislave na Vysokej ulici, chýrnej početnými viechami. Nadobudli aj vinohrad v Rači. V domácnosti u Paulíkovcov bolo vína vždy nadostač...

V rodnom Sósokúte sa bežne hovorilo po slovensky (Jozefova matka nikdy dokonale nezvládla maďarčinu), teda materinský jazyk Jozefa Paulíka bola slovenčina. Keďže však prevažnú časť gymnaziálneho štúdia absolvoval v Budapešti, rozhodol sa po príchode na Slovensko pre niekoľkomesačný jazykový kurz slovenčiny. Pre deti repatriantov – gymnazistov sa konal kdesi na hornej Orave. Rád na tento pobyt spomínal. Slovenčinu výborne zvládol, nepochybne lepšie perom ako hovoreným slovom. Ak bol totiž príliš rozrušený alebo nahnevaný, vtedy v jeho reči zaznel aj maďarský akcent.

Už v antike platila zásada „De mortuis nil nisi bene“ („O mŕtvych len dobre“). Ak by čitateľ azda nadobudol dojem, že túto múdru sentenciu v ďalšom texte nerešpektujem, uist'ujem ho, že ako som nebohého poznal, určite by nič nemal proti tomu, aby som niektoré málo známe udalosti z jeho života spomenul.

Do Archeologického ústavu SAV sme s Jozefom Paulíkom nastúpili na tzv. umiestenky v rovnaký deň – 1. decembra 1954, ešte pred ukončením štúdia, s platom 1 100 Kčs. V ten istý deň boli spolu s nami prijatí Blažej Benadik, absolvent archeológie na pražskej Karlovej univerzite a knihovníčka, aj všestranne nadaná prekladateľka Lýdia Kramerová (dnes už tiež nie sú medzi živými). Krátky čas sme mali všetci spoločnú pracovňu vo vtedajšom sídle Archeologického ústavu na Nitrianskom hrade, s krásnym výhľadom na mesto. Napokon sme s Jozefom Paulíkom zostali v pracovni len dvaja, kolegovia dostali iné pracovné priestory... Mimochodom, po jeho odchode do Bratislavy došlo k rozdeleniu dost veľkej miestnosti priečkou na dve pracovne. Na miesto po Jožkovi Paulíkovi zasadla na dlhé roky Zlatica Čilinská a svoju stoličku zdedila Darina Bialeková. Neskôr, po odchode B. Novotného na FF UK som sa premiestnil do jeho pracovne.

Ale vrátil by som sa do rokov spoločného štúdia na UK v Bratislave. V ročníku sme pôvodne boli piati, končili sme však iba traja: Mária Lacková-Novotná, Jozef Paulík a ja. Ľuba Jeremenková sa v 3. ročníku vydala do Brna a externe študujúca Eva Janšáková s nami štúdiom nekončila. Počas štúdia sme tvorili pozoruhodný triumvirát – každý pochádzal z iného sociálneho prostredia, no vzáčne sme sa dopĺňali. Najrozľadenejší, najvzdelanejší a najkúsenejší z nás – trúfam si to konštatovať – bol nepochybne Jožko Paulík. Medzi nami vždy platila zásada úzkej spolupráce a spolupatričnosti. Zrejme nám to úspešne naočkovali naši pedagógovia: Ján Dekan, Anton Točík a Štefan Janšák. Počas víkendov sme sa radi zoznamovali s prácou v teréne, na neolitickej osade vo Veľkom Grobe s výskumom sídlisk a na lokalite Horný Jatov (Trnovec nad Váhom) sme zasa vnikali do tajov odkryvu laténskych a avarskoslovanských hrobov.

Po nástupe do Archeologického ústavu SAV v Nitre sme od roku 1955 spolu s Jozefom Paulíkom realizovali nezabudnuteľný a neobvyčajne prínosný výskum v Očkove. Hneď ako som v teréne narazil na zvyšky kamenného plášt'a mohly požiadala som ho o spoluprácu. Ochoťne súhlasil. Výsledky výskumu mohly boli nad všetky očakávania. Myslím, že neskôr inšpirovali Jozefa Paulíka k realizácii revízneho skúmania mohly v Čake a následne k tvorbe medzinárodnej akceptovanej geniálnej hypotézy o podiele bojovníckej elity čakanskej kultúry na tzv. veľkom sťahovaní národov a zániku mykénskej civilizácie.

Počas výskumu v Očkove sme boli bytovaní vo Veselom, v „prednej izbe“ externého spolupracovníka AÚ SAV Alberta Michalíka. Na motocykli Jawa 250, povestnom a spoľahlivom „peráku“ sme denne dochádzali do Očkova. Malo to veľkú výhodu, lebo v priebehu hlavného výskumu sme stihli urobiť aj záchranné akcie (Borovce, Krakovany-Stráže) a viaceré prieskumy. Výsledky výskumu v Borovciach sme publikovali spoločne. Od technicky mimoriadne nadaného a zdatného kolegu som sa počas výskumu Očkove nesmierne veľa podučil.

Spolu s Vladimírom Ammerom, nadšeným lokálnym vlastivedným pracovníkom, sme vtedy iniciovali zriadenie „Pamätnej izby“ v Čachticiach, prvej na Slovensku. Archeologické nálezy z nej sme spracovali a zverejnili. Spoločne sme dokázali mohyly v Očkove prezentovať aj širokej verejnosti ako múzeum v prírode. Na Slovensku sme boli prvá dvojica, ktorá pracovala a publikovala teamovo. Na dlhé roky sme spolu s Okresným vlastivedným múzeom v Novom Meste nad Váhom zorganizovali jeho úspešnú prevádzku a pripravili aj sprievodnú publikáciu „Pohľady do minulosti Považia“. Podarilo sa to vďaka miestnym nadšencom a za podpory odboru kultúry v Novom Meste nad Váhom a v Trenčíne. Súčasný nepriaznivý stav na tejto prvej povojnovej archeologickej rezervácii či múzea v prírode je žiaľ odrazom dnešných tristných pomerov v našej kultúre.

V spomínaní na priateľa Jozefa Paulíka nemôžem sa vyhnúť ani jeho sklonu k nadmernej konzumácii dobrého vína. Už som uviedol, že v domácnosti jeho rodiny azda nikdy nechýbalo. Po nástupe do zamestnania v Nitre sme boli dočasne ubytovaní na prvom poschodí Nitrianskeho hradu, kde sídlilo aj biskupstvo, priamo v susedstve reprezentatívnej biskupskej jedálne. Niekoľko mesiacov sme tvorili spolu s technikmi družný kolektív. Spoločne sme večer navštevovali reštauráciu hotela Slovan (predtým známy hotel Löfler), pod vedením riaditeľa Antona Točíka, ktorý v tom čase v Nitre žil bez rodiny (tá pre nedostatok ubytovania v Nitre zostala v Martine-Bystričke). Na večerných posedeniach a diskusiách sa vtedy zúčastňovala takmer celá mužská komunita ústavu. Čoskoro sme sa stali „štamgastami“, ktorí okrem jedla vždy čosi aj popili. Tejto pánskej jazdy sa okrem nás dvoch archeologických elérov a riaditeľa často zúčastňovali aj Emanuel Vlček, Bohuslav Novotný, Juraj Bárta, Blažej Benadič, vedúci administratívy Ivan Gorilák, fotograf Jozef Krátky a technik Július Rajček. Komunita archeológov, teda jej mužská časť, v roku 1955 žila nezvyčajne kolektívne. A. Točík už vtedy snívaj o klube niekde v nitrianskom podhradí, kde by sa mohli stretávať nitrianski intelektuáli. Žiaľ, jeho sen sa dodnes nesplnil.

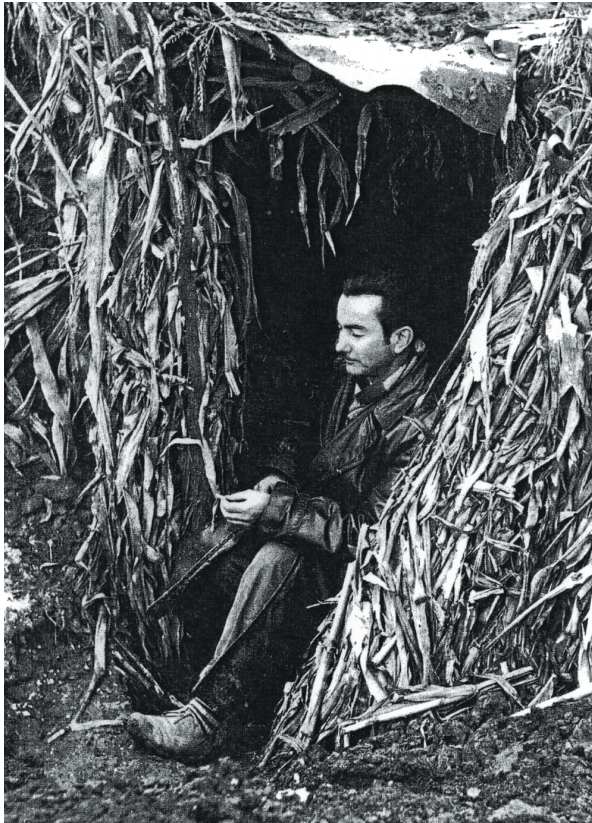
Postupne sa mladší i starší kolegovia oženili (jeden z mojich sobášnych svedkov bol Jozef Paulík), „pánskych jász“ zákonite ubúdalo a Jozef Paulík osamel, čoraz častejšie sa pozeral na dno pohárika. Jeho závislosť na alkohole narastala, zmocňovali sa ho depresívne nálady, ba i suicidálne úmysly. Vtedy sa náhle a dobrovoľne rozhodol podstúpiť protialkoholickú liečbu. Spomínam si, že to bolo v novembri a práve prebiehal „Mesiac československo-sovietskeho priateľstva“, rok si už nepamätám. Pre mladších uvediem, že na každom pracovisku bolo povinnosťou organizovať pri tejto príležitosti rôzne oslavné akcie. Jožko Paulík lekárov i spolupacientov v liečebni vtedy pobavil vtipnou nástenkou pod mottom „Sovietski blázni náš vzor“. Z dnešného pohľadu nijaký mimoriadne disidentský čin, ale merané optikou vtedajších politických pomerov to bol výrok hodný – ako sa vtedy hovorilo – vtipu „o zlatú mrežu“. Ako pacient na psychiatrii si to mohol beztriestne dovoliť.

Po absolvovaní úspešnej liečby pacient mal určitú dobu brať antabus – tabletky vzbudzujúce odpor k alkoholu. Na Jožkovu výslovnú žiadosť som osobne denne kontroloval či užil tento liek. Zdalo sa, že alkoholickú závislosť má definitívne za sebou. A vtedy sa stalo čosi osudové a pre mňa nepochopiteľné. Ústavná rada AÚ SAV rozhodla (vedecká rada neexistovala – bolo nás v ústave iba pár), že Jozefa Paulíka treba za jeho predošlé „úlety“ exemplárne potrestať. Na pol roka musel odísť do Michaloviec a odtiaľ robiť prieskum východného Slovenska. Ako novopečený predseda odborovej organizácie (ROH) som sa vtedy úporne snažil presvedčiť členov ústavnej rady, že je to nerozumné a veľmi nespravodlivé rozhodnutie, že Jozef Paulík je na najlepšej ceste trvale abstínovať, ale ak bude vystavený tejto skúške, vzniká reálne nebezpečenstvo opäť prepadnúť tomuto zlozvyku. Neuspel som a moja predtucha sa splnila. Jedného letného dňa zatelefonoval príslušník SNB z Michaloviec – práve sme sedeli na ústavnej rade –, že v parku na lavičke „odpočívajú“ podozrivé bosé mužské individuum a tvrdí, že je archeológ a pracovník Slovenskej akadémie vied. Samozrejme riaditeľovi AÚ nezostávalo nič iné, ako potvrdiť správnosť tejto výpovede. Ja som síce mohol triumfovať, že moje predpovede sa naplnili, ale posmutnel som, lebo došlo na moje varovné slová. A nielen to. J. Paulík svojím „príkladom“ zapôsobil vtedy aj na ďalšieho nemenovaného významného spolupracovníka, ktorý rovnako – povedané slovami básnika – prepadol „mágii liehu“.

Nie je žiadnym tajomstvom, že v archeologickej brandži o vyznávačov alkoholu nie je núdza. Ako hovorieval Ladislav Hájek, jeden z mojich prvých učiteľov terénnej archeológie na výskume v Barci: „*Archeologie je bolt suchá věda, často se při ní práší a proto se musí hodně žaléjvat*“. Príležitostne konzumujeme dobré nápoje všetci, ale pokiaľ mi je známe bohémku úroveň J. Paulíka sa nepokúsil prekonať z archeológov žiaden. On neraz vedel objednať a zaplatiť celej krčme. Viackrát som bol svedkom ako celkom slušný honorár dokázal utrátiť za jeden večer. A nestihol som mu v tom zabrániť. Snaha po honobení hmotných statkov mu bola absolútne cudzia. Pred túžbou „vlastniť“ vždy uprednostňoval zásadu „byť“.

Spomínam si, že nakoniec riaditeľ AÚ A. Točík uznal, že svojím rozhodnutím ústavná rada pochybila a J. Paulíka z Michaloviec odvolal. V nádeji, že keď ho bude mať bližšie, azda sa zmení.

Rád by som pripomenul ešte jedno pamätné zasadnutie ústavnej rady AÚ. Bolo to 26. septembra 1964, keď sa Jožko Paulík doslova vrátil do riaditeľne (sekretárka pani Čanigová ho nedokázala zastaviť) a vyspal pred nás z nádoby na stôl 108 neskororímskych zlatých mincí – solidov, objavených počas záchranného výskumu v Bíni. Takmer sme onemeli úžasom nad ich množstvom a krásou. Nie je veľa archeológov, ktorým sa podarí objaviť zlatý predmet, tobôž celý poklad. Jozef Paulík patrila k tým šťastlivcom. Našiel takmer pol kilogramu (482 g) vzácných mincí. Veľkoryso ich poskytol mojej manželke na spracovanie a zverejnenie, bez myšlienky na eventuálne spoluautorstvo. Nevzniklo pritom podozrenie, či si náleška nejakú mincu z tohto súboru nenechal ako suvení, bolo ich totiž presne pol druhu rímskej libry, teda pevný obnos. Neskôr totiž rád vtipkoval, že má čo utrácať, keď objavil v Bíni zlatý poklad.

Obr. 1. Jozef Paulík v pracovnom prístrešku na výskume v Očkove v roku 1955. Foto T. Kolník.
Fig. 1. Jozef Paulík in a work shed at the excavation site in Očkov in 1955. Photograph T. Kolník

Obr. 2. Jozef Paulík, päťdesiate roky.
Fig. 2. Jozef Paulík, fifties years.

Jeho sklon k ironii i sebaíronii bol priam príslovečný. Veci a vzťahy dokázal charakterizovať humorným až satirickým tónom, často nepríjemne pravdivo až kruto. Prejavilo sa to už pri vydávaní ilustrovaných nástenných novín v Archeologickom ústave SAV „*Pazúrnik*“. Dostali sme túto úlohu od vedenia pracoviska krátko po nástupe do zamestnania. Mali sme v nich komentovať dianie v AÚ, najmä novosti z terénneho výskumu. Náznaková, ale všetkým dobre zrozumiteľná kritika pomerov v ústave sa viacerým starším kolegom príliš nepozdávala a tak Jozef Paulík sa rozhodol vydať nasledovné číslo pod názvom „*Lizúrnik*“. Toto priam hýrilo sarkastickým šarmom, mimochodom Jozef Paulík bol aj nadaný kreslič. Ďalšie čísla nástenných novín už nevyšli. Vedenie AÚ nemalo na ich vychádzaní záujem.

Vždy som obdivoval jeho sčítanosť a rozľadenosť v svetovej, najmä francúzskej literatúre. Iba niekoľkým kolegom je známe, že písal a prekladal básne. S obľubou prebášňoval do slovenčiny verše E. Adyho a S. Petöfího. Vedel sa popasovať aj s tvorbou francúzskych básnikov Ch. Baudelaira, F. Villona a P. Verlaina. Bol som prvým (možno aj jediným) čitateľom jeho veršov. Škoda, že sa mi ho nepodarilo presvedčiť, že jeho verše i preklady sú výborné a že by ich mohol skúsiť publikovať. Myslím, že všetku svoju poetickú tvorbu zničil. Neskôr sa venoval aj písaniu archeológii inšpirovaných aforizmov. Dva mi utkveli v pamäti: „*Prvé písomné správy o Slovanoch sa týkajú pijatiky...*“ a druhý „*Vnútorňa sympatia: zo zvieracej ríše sa ako prvý pridol k človeku vlk*“.

Interpretačná dimenzia mimoriadneho Paulíkoveho intelektu sa naplno prejavila v jeho knižnej tvorbe, najmä v dielach „*Praveké umenie na Slovensku*“ (1980) a „*Bronzom kované dejiny*“ (1993). Úspešne prekonal rámec odbornej spisby väčšiny archeológov. Dokázal nastoliť otázky, ktoré si mnohí z nás ani nikdy nepoložia. Bol obdarený schopnosťou prekročiť lokálne obmedzené hranice, pozorovať veci a javy z nevšedného nadhľadu.

Málo je známe, že odchodu Jozefa Paulíka roku 1962 do Slovenského národného múzea v Bratislave predchádzal jeho, literárne nereprodukovateľný slovný incident s vtedajším riaditeľom AÚ SAV doc. A. Točíkom. Bolo to síce na fašiangovej zábave ROH, ale v podmienkach reálneho socializmu mohol pre J. Paulíka znamenať stratu zamestnania. K dobru A. Točíka treba pripísať, že sa veľkoryso dokázal nad incident povzniesť a našiel výhodné riešenie pre obidve strany. J. Paulík sa túžil vrátiť do Bratislavy, byť rodičom na staré kolenná oporou a riaditeľ AÚ potreboval eliminovať nevyočítateľného búrliváka a nepohodlného kritika. Dobré si uvedomoval odborné kvality J. Paulíka a vedel, že prípadné vyradenie z odboru by znamenalo pre archeológiu ťažko nahraditeľnú stratu. Faktom zostáva, že obidvaja aktéri boli s riešením spokojní a napokon na incident radšej nespomínali.

V rokoch normalizácie ma raz generálny riaditeľ Slovenského národného múzea dr. Alojz Habovštiak, priateľ a dlhoročný sused na sídlisku Predmostie v Nitre, dôverne požiadal o radu. Vraj určité odborárske kruhy v SNM na neho stále naliehajú, aby Jozefa Paulíka, vzhľadom na jeho opakujúce sa výpadky na pracovisku a rôzne patálie v meste, prepustil zo zamestnania. Chcel vedieť, či si myslím, že ho treba podržať a dať mu ešte šancu. Presvedčil som ho, že s Paulíkom treba ešte kolegiálne pohovoriť a potom sa uvidí. Dr. Habovštiak okomentoval moju radu slovami: „*Máš pravdu, skúsím to. Ved' aký osob má múzeum z pracovníkov, ktorí síce disciplinovane sedia na pracovisku, ale na ich výkone sa to neprejavuje. Paulík úlohy, ktorými ho poverujeme, vždy splní.*“ Stalo sa, Jozef niekoľko rokov potom abstinovať, ako sa hovorí sekal dobrotu. Vždy som žasol aké dlhé obdobia dokázal vydržať. Napokon kolegovia aj vrchnosť si na jeho občasnú „úlety“ zvykli, tolerovali ich a Jozefa Paulíka mali radi takého aký bol.

Odchodom Jozefa Paulíka do Bratislavy naše predtým úzke pracovné kontakty sa prirodzene stali len sporadickými. Zostali sme však naďalej blízkymi priateľmi, ktorí mali vždy úprimnú radosť z úspechov toho druhého. Aj v rokoch, keď už bol na dôchodku, aspoň raz za čas zavítal na návštevu do Nitry a vždy mne i manželke priniesol nejakú drobnosť. Raz to bola zaujímavá kniha, inokedy kľúčienka vo forme ľudskej lebky, egyptský scarabeus, magické sklené masážne gule a ďalšie zaujímavé podarúčky. Pri poslednej návšteve nás prekvapil mosadzným reliéfne zdobeným starobylým ortodoxným krížom. Vraj ho zbadal na blšom trhu a spomenul si, že sa venujem ikonografii starokresťanských krížov a tak neodolal pokušeniu kúpiť ho. Je to kvalitná kópia, ktorej sme sa potešili, doma ho máme umiestnený na čestnom mieste, pri pohľade naň si na Jožka Paulíka vždy spomeniem.

Jozef Paulík navždy zostane pre mňa jedinečným pútnikom v čase a priestore, bez ktorého by história slovenskej archeológie bola monotónnejšia a chudobnejšia. Pri jeho odchode do večnosti ďakujem osudu, že som mohol byť v svojich učňovských rokoch v odbore jeho súputníkom, dlhé roky kolegom a doživotne priateľom. Verím, že spomienku na nezabudnuteľného bohéma slovenskej archeológie Jozefa Paulíka si mnohí dlho zachováme.

Titus Kolník

Výstavná 17, 94921 Nitra, Slovenská republika

titusaeva@gmail.sk

A FEW PERSONAL MEMORIES IN LIEU OF AN OBITUARY

PhDr. Jozef Paulík, CSc. (1931 - 2013)

TITUS KOLNÍK

A school friend, colleague and lifelong friend of Jozef Paulík reminisces on their years of study together, the period of the foundation of the Institute of Archaeological of the Slovak Academy of Science in Nitra, the first archaeological excavations and social life in Nitra in the 1950s and 1960s in which J. Paulík was an active participant.

Translated by Stephanie Staffen

Slovenské národné múzeum
Archeologické múzeum

Bratislava 2015
ISBN 978-80-8060-350-2

